

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ త్రయోదశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ త్రయోదశః సర్గః ॥

రాజ్ఞో విలాపః కైకేయాం ప్రతి తస్యానునయో వినయశ్చ

అతద్ధర్మం మహారాజం శయానమతథోచితం |
యయాతిమివ పుణ్యాంతే దేవలోకాత్ పరిచ్యుతం || 2.13.1 ||

అనర్థరూపాసిద్ధార్థా హ్యభీతా భయదర్శినీ |
పునరాకారయామాస తమేవ వరమంగనా || 2.13.2 ||

త్వం కత్థసే మహారాజ సత్యవాదీ దృఢవ్రతః |
మమ చేదం వరం కస్మాద్ విధారయితుమిచ్ఛసి || 2.13.3 ||

ఏవముక్తస్తు కైకేయ్యా రాజా దశరథస్తదా |
ప్రత్యువాచ తతః క్రుద్ధో ముహూర్తం విహ్వలన్నివ || 2.13.4 ||

మృతే మయి గతే రామే వనం మనుజపుంగవే |
హంతానార్యే మమామిత్రే సకామా సుఖినీ భవ || 2.13.5 ||

స్వర్గేఽపి ఖలు రామస్య కుశలం దైవతైరహం |
ప్రత్యాదేశాదభిహితం ధారయిష్యే కథం బత || 2.13.6 ||

కైకేయ్యాః ప్రియకామేన రామః ప్రవ్రాజితో వనం |
యది సత్యం బ్రవీమ్యేతత్ తదసత్యం భవిష్యతి || 2.13.7 ||

అపుత్రేణ మయా పుత్రః శ్రమేణ మహతా మహాన్ |
రామో లబ్ధో మహాతేజాః స కథం త్యజ్యతే మయా || 2.13.8 ||

శూరశ్చ కృతవిద్యశ్చ జితక్రోధః క్షమాపరః |
కథం కమలపత్రాక్షో మయా రామో వివాస్యతే || 2.13.9 ||

కథమిందీవరశ్యామం దీర్ఘబాహుం మహాబలం |
అభిరామమహం రామం స్థాపయిష్యామి దండకాన్ || 2.13.10 ||

సుఖానాముచితస్యైవ దుఃఖైరనుచితస్య చ |
దుఃఖం నామానుపశ్యేయం కథం రామస్య ధీమతః || 2.13.11 ||

యది దుఃఖమకృత్వా తు మమ సంక్రమణం భవేత్ |
అదుఃఖార్హస్య రామస్య తతః సుఖమవాప్నుయాం || 2.13.12 ||

నృశంసే పాపసంకల్పే రామం సత్యపరాక్రమం |
కిం విప్రియేణ కైకేయి ప్రియం యోజయసే మమ || 2.13.13 ||

అకీర్తిరతులా లోకే ధ్రువం పరిభవిష్యతి |
తథా విలపతస్తస్య పరిభ్రమితచేతసః || 2.13.14 ||

అస్తమభ్యాగమత్ సూర్యో రజనీ చాభ్యవర్తత |
సా త్రియామా తదార్హస్య చంద్రమండలమండితా || 2.13.15 ||

రాజ్ఞో విలపమానస్య న వ్యభాసత శర్వరీ |
సదైవోష్ణం వినిఃశ్వస్య వృద్ధో దశరథో నృపః || 2.13.16 ||

విలలాపార్తవద్ దుఃఖం గగనాసక్తలోచనః |
న ప్రభాతం త్వయేచ్ఛామి నిశే నక్షత్రభూషితే || 2.13.17 ||

క్రియతాం మే దయా భద్రే మయాయం రచితోఽంజలిః |
అథవా గమ్యతాం శీఘ్రం నాహమిచ్ఛామి నిర్వుణాం || 2.13.18 ||

న్యశంసాం కేకయాం ద్రష్టుం యత్కృతే వ్యసనం మమ |
ఏవముక్త్వా తతో రాజా కైకేయాం సంయతాంజలిః || 2.13.19 ||

ప్రసాదయామాస పునః కైకేయాం రాజధర్మవిత్ |
సాధువృత్తస్య దీనస్య త్వద్గతస్య గతాయుషః || 2.13.20 ||

ప్రసాదః క్రియతాం భద్రే దేవి రాజ్ఞో విశేషతః |
శూన్యే న ఖలు సుశ్రోణి మయేదం సముదాహృతం || 2.13.21 ||

కురు సాధుప్రసాదం మే బాలే సహృదయా హ్యసి |
ప్రసీద దేవి రామో మే త్వద్గతం రాజ్యమవ్యయం || 2.13.22 ||

లభతామసితాపాంగే యశః పరమవాప్స్యసి |
మమ రామస్య లోకస్య గురూణాం భరతస్య చ |
ప్రియమేతద్ గురుశ్రోణి కురు చారుముఖేక్షణే || 2.13.23 ||

విశుద్ధభావస్య హి దుష్టభావా దీనస్య తామ్రాశ్రుకలస్య రాజ్ఞః |
శ్రుత్వా విచిత్రం కరుణం విలాపం భర్తుర్ద్వశంసా న చకార వాక్యం || 2.13.24 ||

తతః స రాజా పునరేవ మూర్ఛితః
ప్రియామతుష్టాం ప్రతికూలభాషిణీం |
సమీక్ష్య పుత్రస్య వివాసనం ప్రతి
క్షితౌ విసంజ్ఞో నిపపాత దుఃఖితః || 2.13.25 ||

ఇతీవ రాజ్ఞో వ్యధితస్య సా నిశా
జగామ ఘోరం శ్వసతో మనస్వినః |
విబోధ్యమానః ప్రతిబోధనం తదా
నివారయామాస స రాజసత్తమః || 2.13.26 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే త్రయోదశః సర్గః ||